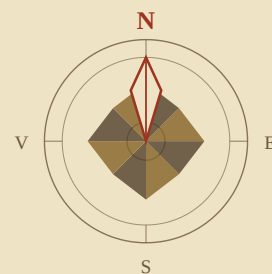

LEGENDĂ

- traseul cu camperul
- oprire de etapă
- vârf peste 1.500 m

SCARA — KILOMETRI

0 50 100 150

MADE TO EXPLORE

THE BORDER ROAD

*Nouă opriri de la Atlantic la Mediterana, pe
granița care n-a fost niciodată o linie*

9 opriri · 1.100 km · cu camperul

1

SAN SEBASTIÁN

Donostia — bascul de pe versantul atlantic

GRANIȚA	Un golf aproape închis, în formă de scoică, cu orașul de jur împrejur și două dealuri care îl păzesc la capete. La Concha e considerată una dintre cele mai frumoase plaje urbane din Europa. Orașul are și una dintre cele mai mari densități de stele Michelin din lume, dar lucrul care contează pentru traseu e altul: aici se vorbește aceeași limbă ca la Saint-Jean, peste graniță, la o oră distanță. Bascii au fost aici înainte de latină, iar granița din 1659 i-a tăiat în două fără să-i schimbe.
CU CAMPERUL	Orașul e greu cu camperul: zonă cu emisii limitate în centru, străzi înguste, parări subterane cu bariere de înălțime. Există loc de camper la marginea orașului, spre Igueldo și în cartierul Gros; centrul se face cu autobuzul sau pe jos, în douăzeci de minute.
GRATIS	Plaja, promenada și Parte Vieja sunt libere. Pintxos-urile din bare se plătesc la bucată, iar un prânz din trei bare costă cât o pizza. Monte Urgull se urcă pe jos și dă priveliștea peste golf, gratis; funicularul spre Igueldo costă.

San Sebastián → Irún → Saint-Jean-Pied-de-Port, 100 km · ~2 h cu camperul. Treci granița pe un drum de vale, fără să oprești nimeni.

2

SAINT-JEAN

Saint-Jean-Pied-de-Port — poarta pelerinilor

GRANIȚA	Un orașel basc fortificat la poalele pasului Roncevaux, care de o mie de ani e ultima oprire înainte de munte pentru pelerinii spre Santiago. Prin poarta lui trec și azi zeci de mii pe an. Aici granița nu separă: bascii de pe amândouă versantele vorbesc aceeași limbă, care nu seamănă cu nicio alta din Europa și era vorbită aici înainte să vină latina.
CU CAMPERUL	Camping și loc de camper în oraș și la Saint-Jean-le-Vieux. Străzile din citadelă sunt înguste; camperul se lasă la parcare de jos.
GRATIS	Citadela, zidurile și strada pelerinilor se umblă liber. Biroul pelerinilor dă ștampilă oricui intră. Iar pasul Roncevaux, la 25 km, e liber și e locul unde Roland a murit în cântecul care a inventat literatura franceză.

LOC DE DORMIT Arie de campere · Aire de camping-car du Fronton, Saint-Jean-Pied-de-Port · GPS 43.15962, -1.23626

Saint-Jean → pasul Roncevaux → valea Roncal, 90 km · ~1½ h cu camperul. Treci în Spania fără să oprești nimeni.

3

RONCAL

Valea unde se plătesc treizeci de junici

GRANIȚA	În fiecare 13 iulie, primarii din trei sate franceze din valea Barétous urcă la piatra de hotar de la Ernaz și predau treizeci de junici primarilor din valea Roncal. E despăgubire pentru o bătaie pe pășuni din 1375, stabilită prin tratat și plătită neîntrerupt de atunci — cel mai vechi tratat din Europa care încă se aplică. Granița statelor s-a mutat de mai multe ori; înțelegerea dintre sate, niciodată.
CU CAMPERUL	Loc de camper la Isaba și Roncal, în vale. Drumul pe valea Esca e îngust și frumos, cu sate de piatră. Din Roncal se urcă la Ernaz pe drum forestier — nu cu camperul.
GRATIS	Valea, satele și piatra de hotar sunt libere. Ceremonia din 13 iulie e publică și durează o oră. Brânza de Roncal, prima cu denumire protejată din Spania, se cumpără de la producător.

LOC DE DORMIT Camping · Camping Asolaze, Isaba · GPS 42.90084, -0.88227

Roncal → Jaca → Ordesa, 140 km pe valea Aragonului, pe sub cei mai înalți Pirinei · ~2½ h cu camperul.

4

ORDESA

Canionul cu pereți roșii

GRANIȚA	Ordesa y Monte Perdido e cel mai vechi parc național al Spaniei, din 1918, și e o vale glaciară cu pereți verticali de o mie de metri, în calcar roșiatic, sub Monte Perdido — al treilea vârf al Pirineilor, 3.355 m. E versantul spaniol al aceluiași masiv care, pe partea franceză, dă circul de la Gavarnie. Aceeași piatră, două țări, două nume.
CU CAMPERUL	Vara, drumul spre Pradera de Ordesa e închis circulației și merge autobuz din Torla. Camping la Torla și în vale. Camperul rămâne jos; parcare de sus e mică și controlată.
GRATIS	Parcul e liber, doar autobuzul de vară costă. Poteca până la Cola de Caballo, cascada din capătul văii, e plată-uoară și durează patru ore dus-întors, pe fundul canionului.
LOC DE DORMIT	Camping · Camping Río Ara, Torla-Ordesa · GPS 42.63244, -0.10658

Ordesa → Bielsa → tunelul → Gavarnie, 200 km · ~4 h cu camperul. Treci muntele pe sub el, prin tunelul din 1976.

5

GAVARNIE

Cercul — coloseul naturii

GRANIȚA	Un amfiteatru glaciara de patru kilometri lățime și o mie cinci sute de metri înălțime, cu trepte de calcar și cascada de 422 de metri, cea mai înaltă din Franța. Victor Hugo i-a spus „coloseul naturii”. În perete, la 2.700 de metri, e Brèche de Roland — o crăpătură de patruzeci de metri lățime despre care legenda spune că a fost tăiată de sabia lui Roland. E granița: de partea cealaltă e Spania.
CU CAMPERUL	Camping și loc de camper la Gavarnie și Gèdre. Satul e la capătul drumului; mai departe se merge pe jos sau cu măgarul, două ore până la baza cascadei.
GRATIS	Cercul, poteca și cascada sunt libere. Priveliștea de la intrarea în sat e deja cea clasică. Măgarii și caii costă, mersul pe jos nu.
LOC DE DORMIT	Arie de campere · Aire pour camping-cars, Route des Especières, Gavarnie · GPS 42.73813, -0.01919

Gavarnie → Luz-Saint-Sauveur → Tourmalet, 40 km în urcare continuă · ~1 h cu camperul.

6

TOURMALET

2.115 m — pasul din Turul Franței

GRANIȚA	Cel mai des urcat pas din istoria Turului Franței, trecut de peste optzeci de ori din 1910, când primul ciclist care a ajuns sus i-a strigat organizatorului că sunt criminali. În vârf stă statuia lui Octave Lapize, ciclistul acela, montată în fiecare vară și coborâtă toamna, înainte de zăpadă. Iarna e închis; vara e plin de bicicliști.
CU CAMPERUL	Drum bun și lat, cu pantă susținută de 7-8%. Camperul urcă fără probleme, dar vara trebuie răbdare cu bicicliștii. Parcare în pas. Deschis de regulă din iunie până în octombrie.
GRATIS	Pasul, statuia și priveliștea sunt libere. Iar de sus pleacă telecabina spre Pic du Midi — singurul lucru de pe traseu pentru care merită plătit bilet complet.

Tourmalet → Pic du Midi, cu telecabina din La Mongie, 15 minute.

7

PIC DU MIDI

2.877 m — observatorul de pe vârf

GRANIȚA	Un observator astronomic construit pe vârf în 1878, la care materialele s-au cărat cu spinarea timp de douăzeci de ani. NASA a fotografiat de aici Luna pentru misiunile Apollo. Azi are terasă suspendată deasupra golului, muzeu și cel mai bun cer din Franța — zona e rezervație internațională de cer întunecat. Se poate dormi sus, în fostele chilii ale astronomilor.
CU CAMPERUL	Se ajunge doar cu telecabina din La Mongie; camperul rămâne în parcare de jos, unde se poate înnopta. Sus, noaptea, e sub zero și vara.
GRATIS	Nimic — e singura oprire unde totul costă. Dar priveliștea de la 2.877 de metri, cu tot lanțul de la Atlantic la Mediterana într-o singură rotire, e argumentul.

La Mongie → Bagnères → Saint-Girons → Andorra, 270 km pe drumuri de vale · ~5½ h cu camperul. Cea mai lungă etapă.

8

ANDORRA

Statul care există pentru că nimeni n-a cedat

GRANIȚA	În 1278, episcopul de Urgell și contele de Foix n-au căzut de acord cine stăpânește văile astea și au semnat un act prin care le stăpânesc amândoi. Actul n-a fost anulat niciodată. Azi Andorra are doi șefi de stat: episcopul de Urgell și președintele Franței. E ultimul rest funcțional din sistemul medieval de granițe neclare — un stat care există pentru că granița n-a fost trasată.
CU CAMPERUL	Camping la Canillo și La Massana. Andorra e în afara UE pentru taxe, deci e liber de accize: motorina, alcoolul și tutunul sunt cu mult mai ieftine. Se face plinul aici. Controlul vamal la ieșire e real și verifică.
GRATIS	Bisericile romanice din văi — Santa Coloma, Sant Joan de Caselles — sunt libere și sunt cel mai vechi lucru din țară. Vallée du Madriu, patrimoniu UNESCO, e o vale fără drum în care se intră pe jos.
LOC DE DORMIT	Camping · Càmping Casal, Canillo · GPS 42.56840, 1.60423

Andorra → Puigcerdà → Figueres → Cadaqués, 250 km · ~5 h cu camperul. Cobori spre Mediterana.

9

CADAQUÉS

Cap de Creus — unde se termină lanțul

GRANIȚA	Aici Pirineii intră în mare și se opresc: Cap de Creus e punctul cel mai estic al Spaniei continentale, cu stânci răsucite de tramontana pe care Dalí le-a pictat toată viața — casa lui e la Portlligat, la doi kilometri. E capătul lanțului și capătul graniței. De la Atlantic până aici, granița a traversat patru sute de kilometri de munte fără să despartă niciodată cu adevărat oamenii de pe cele două versante.
CU CAMPERUL	Camping la Cadaqués și Port de la Selva. Drumul până la Cadaqués e îngust și cu serpentine — e singurul acces și se face încet. În sat, camperul se lasă la parcare de la intrare.
GRATIS	Parcul natural, farul și potecile spre golfulețe sunt libere. Casa lui Dalí are bilet și rezervare obligatorie. Cadaqués, orașul alb, se umblă pe jos.
LOC DE DORMIT	Camping · Càmping Cadaqués, Avinguda de Salvador Dalí · GPS 42.29262, 3.28273

Capăt de traseu. Girona e la 70 km, Barcelona la 170, iar granița franceză la 40.

TRASEUL PE SCURT

Distanță	~1.100 km
Timp de condus	~21 h în total, fără opriri
Durată recomandată	13–17 zile
Opriri de etapă	9
Țări	FR · ES · AD
Punct maxim	Pic du Midi, 2.877 m
Sens recomandat	vest → est
Perioada recomandată	iun · sep

DE ȘTIUT ÎNAINTE DE PLECARÉ

San Sebastián e greu cu camperul: zonă cu emisii limitate în centru, străzi înguste și parcuri subterane cu bariere de înălțime.

Vara, drumul spre Pradera de Ordesa e închis circulației; merge autobuz din Torla.

Col du Tourmalet e închis iarna; vara e plin de bicicliști.

CÂND MERGI

Ideal: iunie și septembrie. Pasurile sunt deschise, verdele e complet și nu e nici căldura de august, nici mulțimea.

Se poate: iulie–august, dar Gavarnie și Ordesa au cozi, iar Tourmalet e plin de bicicliști. Dimineața rezolvă amândouă.

De evitat: noiembrie–mai pentru traseul întreg. Tourmalet se închide la zăpadă, drumurile de vale sunt reci și umede, iar Ordesa are acces limitat.

Tramontana: vântul de nord care bate pe partea catalană poate ține trei zile și atinge o sută de kilometri pe oră. Camperul se parchează cu botul în vânt.

PASURILE, UNUL CÂTE UNUL

Tourmalet, 2.115 m: drum bun și lat, pantă de 7-8%, deschis de regulă iunie–octombrie. Fără taxă.

Pasul Roncevaux, 1.057 m: deschis tot anul, drum ușor. E trecerea istorică între Franța și Spania.

Tunelul Bielsa-Aragnouet, sub Monte Perdido: deschis tot anul, cu taxă mică, și scutește de un ocol de două sute de kilometri.

Port d'Envalira, 2.408 m, în Andorra: cel mai înalt pas asfaltat din Pirinei, deschis tot anul, cu tunel cu taxă ca alternativă la vreme rea.

Niciun pas de pe traseu n-are lățime limitată pentru campere. Nu există vinietă nici în Franța, nici în Spania, nici în Andorra — autostrăzile se plătesc la barieră.

UNDE DORMI

Franța are ASA-uri în aproape fiecare sat de munte, iar Spania are arii municipale în Aragon și Catalonia. Ambele sunt ieftine și rareori pline în afara lui august.

Pernoiarea liberă e tolerată pe versantul francez în parcuri din afara satelor, unde nu e interzis explicit. În parcurile naționale — Ordesa, Pirineii francezi — e interzisă și se controlează.

Andorra are campinguri bune și ieftine, iar motorina e cu mult sub prețul din Franța și Spania. Se face plinul la plecare.

Noaptea la peste 1.500 de metri sunt reci și în august. La Pic du Midi, în parcare de jos, se coboară sub zero.

GRANIȚA CARE N-A FOST O LINIE

Ce s-a trasat Tratatul Pirineilor, 1659, a stabilit granița pe creastă și e una dintre cele mai vechi granițe stabile din Europa. Pe hartă e o linie aproape neschimbată de trei sute cincizeci de ani.

Ce a rămas Oamenii de o parte și de alta au fost aceiași: bascii la vest, aragonezii la mijloc, catalanii la est. Limba, brânza și pășunile nu s-au oprit la creastă, pentru că nu aveau de ce.

Cum s-au înțeles Prin tratate între sate, nu între state. Cel mai vechi care încă se aplică e Tratatul Vacilor, din 1375: treizeci de junici plătite în fiecare 13 iulie, de la valea franceză Barétous către valea spaniolă Roncal. S-a plătit sub regi, sub republici și sub dictatură.

Ce a trecut pe aici Pelerini spre Santiago de o mie de ani. Contrabandiști cu tutun și vite, permanent. Republicanii spanioli care fugeau în 1939. Evrei și aviatori aliați care treceau în sens invers între 1940 și 1944, pe potecile numite azi Chemins de la Liberté.

Ce se vede azi Pietre de hotar numerotate, de la 1 la 602, puse între 1858 și 1868. Multe sunt pe potecile de creastă și se ating cu mâna. Sunt singura formă fizică a graniței.

De ce are Andorra doi șefi de stat?

Pentru că în 1278 episcopul de Urgell și contele de Foix n-au căzut de acord cine stăpânește văile și au semnat un act prin care le stăpânesc amândoi. Actul n-a fost anulat niciodată, iar azi cei doi coprinicipi sunt episcopul de Urgell și președintele Franței.

Ce e Tratatul Vacilor din Pirinei?

O înțelegere din 1375 prin care satele franceze din valea Barétous plătesc anual treizeci de junici satelor spaniole din valea Roncal, ca despăgubire pentru o bătaie pe pășuni. Se plătește în fiecare 13 iulie și e cel mai vechi tratat din Europa care încă se aplică.

Ce taxe se plătesc în Pirinei cu camperul?

Nicio vinieta — nici în Franța, nici în Spania, nici în Andorra. Autostrăzile se plătesc la barieră, tunelul Bielsa–Aragnouet are taxă mică, iar Tourmalet e gratuit. Niciun pas de pe traseu n-are limită de lățime pentru campere.

Când e cel mai bun moment pentru traseu?

Iunie și septembrie. Pasurile sunt deschise, verdele e complet și nu e nici căldura de august, nici mulțimea. Din noiembrie până în mai, Tourmalet se închide la zăpadă și traseul nu se poate face întreg.

REGULA TRASEULUI

„Granița a fost trasată pe hartă în 1659 și n-a fost niciodată o linie pe teren. Satele s-au înțeles între ele cu trei sute de ani înainte ca statele să se înțeleagă, iar înțelegerea aia se plătește și azi, în junici, în fiecare iulie.”

Verificare documentară: septembrie 2026. Locurile, orele și condițiile se schimbă — verifică-le înainte de plecare.